

Hoonete ligipääsetavus

Kaido-Allan Lainurm
TTJA

I. Miks on
ligipääsetavus
oluline?

Paradigma muutus

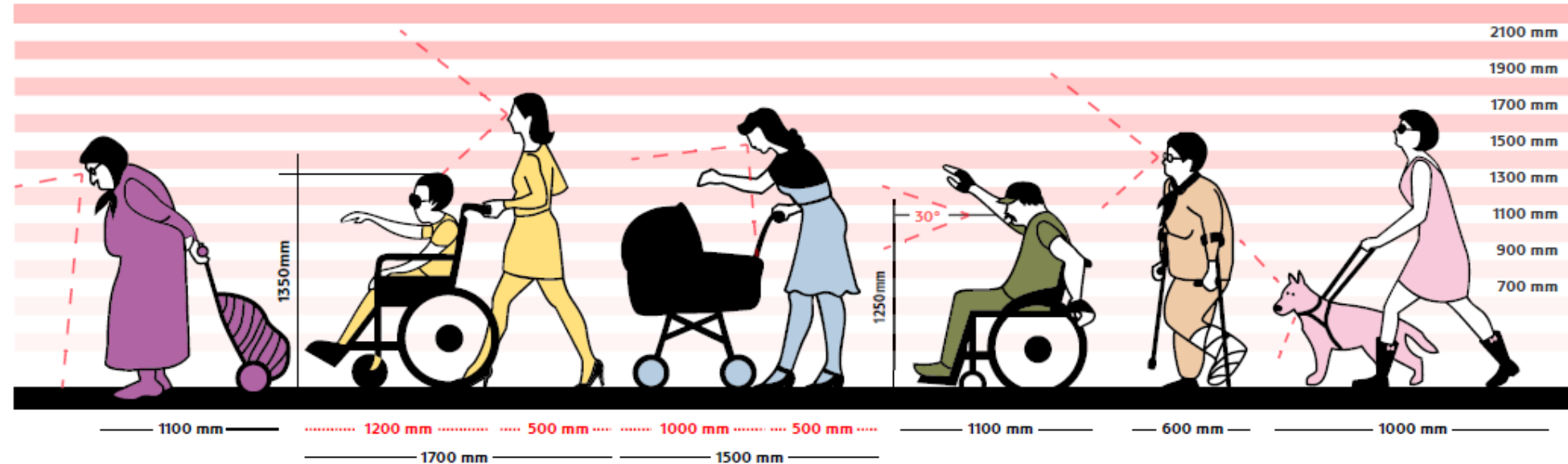
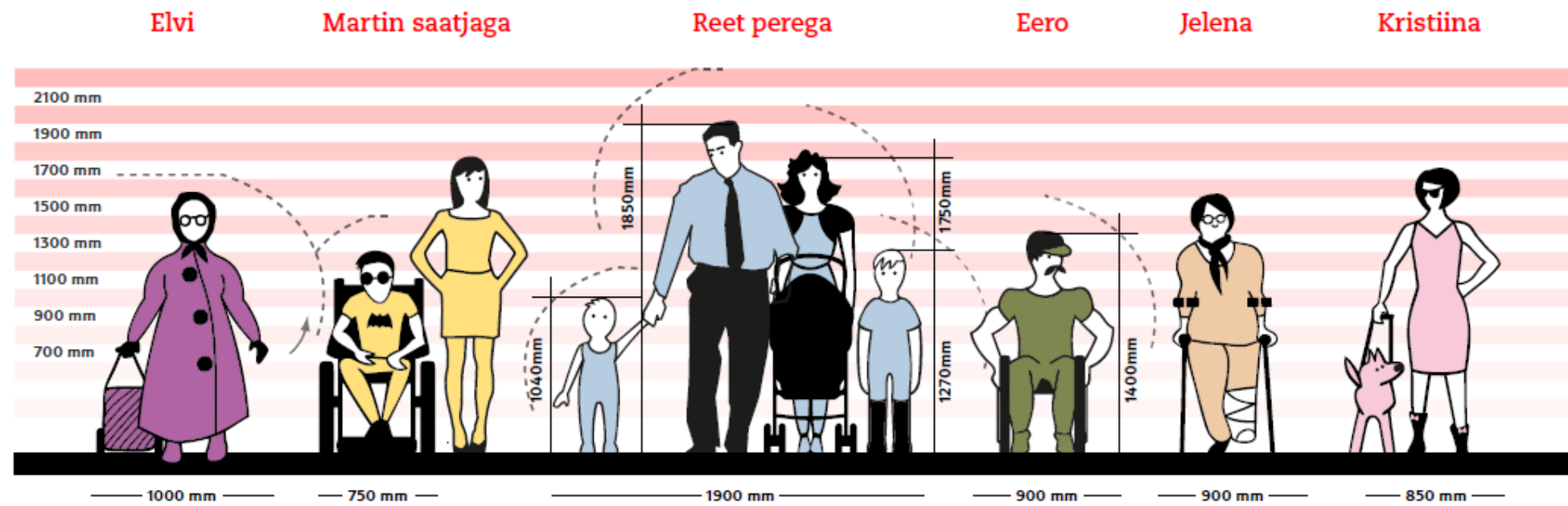
Suhtumine puudega inimeste vajadustesse, aga ka meid ümbritsevasse elukeskkonda laiemalt. Kogu elukaare arvestamine.

Avalikku ruumi ja seal pakutavaid teenuseid tarbivad teiste seas lapsed, lapsevanemad, eakad, liikumis-, nägemis- ja kuulmis- või muu erivajadusega inimesed.

Kõigile ühiskonnagruppidele võrdsed võimalused ühiskonnaelus osalemisele ja avalike teenuste tarbimisele (mitte ainult juurde pääsule)

Kaasavast ruumidisainist võidavad kõik hoone / avaliku ruumi kasutajad, mitte ainult erivajadustega inimesed.

Pikas vaates kulude kokkuhoid – kui väheneb sundliikumiste arv ja vajadus spetsiifiliste sotsiaalteenuste järele ning paraneb inimeste tervis ja enesehinnang, siis on ligipääsetav ühiskond perspektiivis nii majanduslikult, sotsiaalselt kui kultuuriliselt edukam.

II. Õiguslik kontekst

Puuetega inimeste õiguste konventsioon

- 21. märtsil 2012.a ratifitseeris Riigikogu Puuetega inimeste õiguste konventsiooni
- Konventsiooni eesmärgiks on edendada, kaitsta ja tagada kõigi inimõiguste ja põhivabaduste täielikku ja võrdset teostamist kõigi puuetega inimeste poolt ning edendada austust nende loomupärase väärikuse vastu.
- Juurdepääsetavust hoonetele, sealhulgas osalusriigi kohustust kehtestada miinimumnõuded ja kontrollida nende täitmist, reguleerib konventsiooni artikkel 9.

Puuetega inimeste õiguste konventsioon ja fakultatiivprotokoll

Õigusakt

Väljaandja: Riigikogu

Akti liik: välisleping

Teksti liik: algtekst

Jõustumise kp: 29.06.2012

Avaldamismärge: RT II, 04.04.2012, 6

Puuetega inimeste õiguste konventsioon ja fakultatiivprotokoll

Vastu võetud 13.12.2006

[Puuetega inimeste õiguste konventsiooni ratifitseerimise seadus](#)

[Välisministeeriumi teadaanne välislepingu jõustumise kohta](#)

Preambul

Käesoleva konventsiooni osalisriigid,

(a) meenutades Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni põhikirjas väljakuulutatud põhimõtteid, millega tunnustatakse, et vabaduse, õigluse ja üldise rahu aluseks on inimühiskonna kõigi liikmete loomupärane väärikus ja väärtus ning võrdsed ja võõrandamatud õigused;

(b) tunnistades, et Ühinenud Rahvaste Organisatsioon on inimõiguste ülddeklaratsioonis ja rahvusvahelistes inimõiguskonventsioonides välja kuulutanud ja kokku leppinud, et igaühel on õigus kõigile neis esitatud õigustele ja vabadustele ilma mis tahes vahetegemiseta;

(c) kinnitades kõikide inimõiguste ja põhivabaduste universaalsust, jagamatust, vastastikust sõltuvust ja seoseid ning vajadust tagada puuetega inimestele nende täielik teostamine ilma igasuguse diskrimineerimiseta;

- (c) kõigi meediaorganite julgustamine, et nad kujutaksid puuetega inimesi viisil, mis vastab käesoleva konventsiooni eesmärgile;
- (d) puuetega inimesi ja nende õigusi käsitlevate teadlikkust suurendavate koolitusprogrammide edendamine.

Artikkel 9
Juurdepääsetavus

1. Selleks, et anda puuetega inimestele võimalus iseseisvaks eluks ja täielikuks osalemiseks kõigis eluvaldkondades, võtavad osalisriigid asjakohaseid meetmeid, et tagada puuetega inimestele teistega võrdsel alusel juurdepääs füüsilisele keskkonnale, transpordile, teabele ja suhtlusele, sealhulgas info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatele ja -süsteemidele, ning muudele avalikele ehitistele ja teenustele nii linna- kui ka maapiirkondades. Neid meetmeid, mille raames tehakse kindlaks ja kõrvaldatakse juurdepääsu takistused ja piirangud, kohaldatakse muu hulgas järgmiste valdkondade suhtes:
- (a) hooned, teed, transport ja muud sise- ja välisrajatised, sealhulgas koolid, eluasemed, meditsiinasutused ja töökohad;
 - (b) teabe-, suhtlus- ja muud teenused, kaasa arvatud elektroonilised ja hädaabiteenused.
2. Samuti võtavad osalisriigid asjakohaseid meetmeid selleks, et:
- (a) välja töötada ja kehtestada avalikele ehitistele ja teenustele juurdepääsu miinimumnõuded ja juhendid ning kontrollida nende täitmist;
 - (b) tagada, et avalikke ehitisi ja teenuseid pakkuvad eraõiguslikud isikud arvestaksid puuetega inimeste juurdepääsetavuse kõigi aspektidega;
 - (c) pakkuda sidusrühmadele puuetega inimeste juurdepääsuprobleeme käsitlevat koolitust;
 - (d) panna ühiskondlikes hoonetes ja muudes rajatistes välja tähistused reljeefses punktikirjas ja kergesti loetavates ja arusaadavates vormides;
 - (e) võimaldada abipersonali ja vahendajate, kaasa arvatud saatjate, ettelugejate ja kutseliste viipekeele tõlkide kasutamist, et soodustada juurdepääsu avalikele hoonetele ja muudele rajatistele;
 - (f) edendada muid asjakohaseid puuetega inimestele osutatava abi ja toe vorme, et tagada neile juurdepääs teabele;
 - (g) edendada puuetega inimeste juurdepääsu uutele info- ja kommunikatsioonitehnoloogiatele ja -süsteemidele, kaasa arvatud Internetile;
 - (h) edendada juurdepääsetavate info- ja kommunikatsioonitehnoloogiate ja -süsteemide varajast disaini, väljatöötamist, tootmist ja levitamist, et need muutuksid juurdepääsetavaks võimalikult väikeste kulutustega.

Artikkel 10
Õigus elule

Osalisriigid kinnitavad, et igal inimesel on loomupärane õigus elule, ning võtavad kõiki vajalikke meetmeid, et tagada selle õiguse tõhus teostamine puuetega inimeste poolt teistega võrdsel alusel.

Artikkel 11

Ehitusseadustik

- Uus ehitusseadustik võeti vastu 11.02.2015, jõustus 01.07.2015.
- Sellega kaotasid kehtivuse senine ehitusseadus ja kõik tema rakendusaktid.
- Ligipääsetavuse valdkonna reguleerimise volitusnorm tuleneb ehitusseadustiku § 11 lõikest 4:
 - § 11. Ehitisele esitatavad nõuded
 - (1) Ehitis peab kogu oma kasutusea vältel vastama selle kasutamise nõuetele ja olemasolu vältel olema ohutu.
 - (2) Ehitisele esitatavad nõuded hõlmavad asjakohasel juhul:
 - 8) puudega inimeste erivajadusi;
 - (4) Valdonna eest vastutav minister võib määrusega täpsustada ehitisele esitatavaid nõudeid.

Puudega inimeste erivajadustest tulenevad nõuded ehitisele

Valjaandja: Ettevõtlus- ja infotehnoloogiainister

Akti liik: määrus

Teksti liik: algtekst-terviktekst

Redaktsiooni jõustumise kp: 03.06.2018

Redaktsiooni kehtivuse lõpp: Hetkel kehtiv

Avaldamismärge: RT I, 31.05.2018, 55

Puudega inimeste erivajadustest tulenevad nõuded ehitisele

Vastu võetud 29.05.2018 nr 28

Määrus kehtestatakse [ehitusseadustiku](#) § 11 lõike 4 alusel.

1. peatükk Üldsätted

§ 1. Määruse kohaldamisala ja eesmärk

(1) Määrusega kehtestatakse puudega inimeste erivajadusi arvestades nõuded ehitisele, eesmärgiga tagada puudega inimeste takistuseta ehitise kasutamine.

(2) Määrust kohaldatakse järgmisele ehitisele või selle osale:

- 1) kus osutatakse avalikkusele suunatud teenust;
- 2) asulasisene avalikult kasutatav tee ja avalikkusele ligipääsetav eratee;
- 3) ehitis või selle osa, mis planeeringu või projekteerimistingimuste kohaselt peab vastama puudega inimeste erivajadustest tulenevatele nõuetele.

Nõuded liikumis-, nägemis- ja kuulmispuudega inimeste liikumisvõimaluste tagamiseks üldkasutatavates ehitistes

Õigusakt

Väljaandja: Majandus- ja kommunikatsiooniminister

Akti liik: määrus

Teksti liik: algtekst-tervitekst

Redaktsiooni jõustumise kp: 01.01.2003

Redaktsiooni kehtivuse lõpp: 30.06.2015

Avaldamismärge: RTL 2002, 145, 2120

Vali redaktsioon:

Järgmine ↓

Hetkel kehtiv

Võrdle redaktsioone

Vaata digitemplit

Nõuded liikumis-, nägemis- ja kuulmispuudega inimeste liikumisvõimaluste tagamiseks üldkasutatavates ehitistes

Vastu võetud 28.11.2002 nr 14

Määrus kehtestatakse «[Ehitusseaduse](#)» (RT I 2002, 47, 297) § 3 lõike 10 alusel.1. peatükk
ÜLDSÄTTED

§ 1. Reguleerimisala

Käesolev määrus kehtestab nõuded liikumis-, nägemis- ja kuulmispuudega inimeste liikumisvõimaluste tagamiseks üldkasutatavates ehitistes, et tagada neile ehituslike takistusteta liikumine avalikes kohtades ja üldkasutatavates hoonetes.

§ 2. Üldkasutatav ehitis

(1) Üldkasutatav ehitis käesolevas määruses on:

1) hoone, kus osutatakse avalikkusele administratiivseid, juriidilisi, sotsiaalseid või muid samaväärseid teenuseid või viiakse läbi vaimulikke talitusi; osutatakse side-, liiklus- või parkimisteenuseid või kunsti- või teisi kultuuriteenuseid või spordi-, liikumis-, hobi-, puhkuse- või muid samaväärseid teenuseid

Milliste hoonete kohta määrus kohaldub

Määrus nr 28: kohaldatakse ehitisele või selle osale, kus osutatakse avalikkusele suunatud teenust.

Määrus nr 14: kehtestas nõuded liikumisvõimaluste tagamiseks üldkasutatavates ehitistes.

Üldkasutatav ehtis" (määruse nr 14 tähenduses) on:

- (1) hoone, kus osutatakse avalikkusele administratiivseid, juriidilisi, sotsiaalseid või muid samaväärseid teenuseid või viiakse läbi vaimulikke talitusi; osutatakse side-, liiklus- või parkimisteenuseid või kunsti- või teisi kultuuriteenuseid või spordi-, liikumis-, hobi-, puhkuse- või muid samaväärseid teenuseid või kaubandusteenuseid või panga-, majutus- või toidlustusteenust;
- (2) haiglad, tervishoiu- või hooldeasutused või sarnaste asutuste oote-, vastuvõtu- ja külastusruumid;
- (3) õpilastele mõeldud õppeasutus;
- (4) hoone, kus paikneb kogunemiskohti või -ruume;
- (5) üldkasutatavad rajatised, mille kaudu üldkasutatavad hooned on avalikkusele kättesaadavad;
- (6) tänavad, väljakud, haljasalad ja mänguväljakud.

Ehituse hea tava

Ehitusseadustik § 7: Ehitis tuleb projekteerida ja ehitada ning korras hoida hea tava kohaselt. Head tava tuleb järgida ka muus seadustikuga reguleeritud tegevuses.

Riigikohus: Sellises tehnilises valdkonnas nagu ehitus on palju erinevaid nõudeid, mida ei ole nende rohkuse tõttu mõistlik ega ka võimalik õigusaktides sätestada.

EhS seletuskiri: Üldjoontes tähendab hea ehitustava üldiselt aktsepteeritud teadmiste ja oskuste mõistlikku ja hoolikat rakendamist. Põhimõtteliselt oleks võimalik head ehitustava määratleda saavutatava eesmärgi kirjelduse kaudu.

Hea ehitustava kohaselt valminud ehitis või selle osa on tavapäraseks kasutamiseks sobiv, ohutu ja vastab nõuetele ning sobib ümbritseva keskkonnaga.

Hea ehitustava lähtub varem kokkulepitud põhimõtetest, senisest praktikast, standarditest, teadusajakirjanduses avaldatud seisukohtadest, katusorganisatsioonide reeglistikest, loodusseadustest jne.

Ligipääsetavuse standard

Eesti standard EVS-EN 17210:2021

EUROPEAN STANDARD

EN 17210

NORME EUROPÉENNE

EUROPÄISCHE NORM

January 2021

ICS 91.040.01

English version

Accessibility and usability of the built environment - Functional requirements

Accessibilité et utilisabilité de l'environnement bâti -
Exigences fonctionnelles

Barrierefreiheit und Nutzbarkeit der gebauten
Umgebung - Funktionale Anforderungen

This European Standard was corrected and reissued by the CEN-CENELEC Management Centre on 17 February 2021.

This European Standard was approved by CEN on 30 November 2020.

DIREKTIIVID

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU DIREKTIIV (EL) 2019/882,

17. aprill 2019,

toodete ja teenuste ligipääsetavusnõuete kohta

(EMPs kohaldatav tekst)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 114,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust ⁽¹⁾,

III. Riiklik järelevalve

Kohaliku omavalitsuse pädevus

Vastavalt ehitusseadustikule annab projekteerimistingimused kohaliku omavalitsuse üksus (EhS § 28), samuti väljastab ta ehitusloa (EhS § 39) ja kasutusloa (EhS § 51).

Kohaliku omavalitsuse üksuse ülesandeks riikliku järelevalve korraldamisel on ehitise või ehitamise nõuetele vastavuse kontrollimine, sealhulgas ehitise kasutamiseelse ohutuse kontrollimine, samuti ehitus- ja kasutusloa nõuetele vastavuse kontrollimine (EhS § 130 lg 2).

Seega ei saa KOV väljastada ehitus- ja kasutusluba enne, kui projekt ja ehitis vastab ehitusseadustikule ja kõigile ehitusseadustiku alusel väljastatud asjakohastele rakendusaktidele.

TTJA pädevus

Ehitusseadustiku § 130 lg 3 punkti 7 kohaselt teostab TTJA riiklikku järelevalvet kasutuses oleva ehitise või selle osa, kus osutatakse avalikkusele suunatud teenust, puudega inimeste erivajadustest tulenevatele nõuetele vastavuse üle.

TTJA põhimääruse § 10 kohaselt vastutab ehitusseadustikuga ametile pandud ülesannete täitmise eest TTJA ehitus- ja raudteeosakond.

Seoses „Ligipääsetavuse direktiivi“ (toodete ja teenuste ligipääsetavus) ülevõtmisega alates 2025.a lisandub mitmeid ülesandeid, mis osaliselt puudutavad ka füüsilist keskkonda.

Põhimõtted, millest lähtume

Hoolivus: tõrjutuse vältimine, orienteeritus kõigile

Turvalisus: ohutuse tagamine treppidel, pandustel, ruumis liikumisel

Tervislikkus: propageerib tervislikke eluviise ja arvestab näiteks allergikute erivajadustega

Funktsionaalsus: kõigi poolt kasutatav

Arusaadavus: informatsiooni paigutus, viidad, abi orienteerumisel

Jätkusuutlikkus: lahendused vaatavad tulevikku (keskkond, demograafia)

Esteetika: hea keskkond on ilus; ilus on atraktiivne

Kaasamine: räägi inimesega!

Objektide valik

1

2019 vaatluse all vanemad objektid, mis on saanud ehitus- ja kasutusloa (või läbinud renoveerimise) määruse nr 14 kehtivuse ajal (s.o 01.01.2003 – 30.06.2015). Mõned erandid „hallis perioodis“ peavad vastama ehituse heale tavale.

2

2020 vaatluse all peamiselt uuemad objektid, mis on saanud ehitus- ja kasutusloa (või läbinud renoveerimise) määruse nr 28 kehtivuse ajal (s.o 03.06.2018 – tänaseni). Mõned erandid „hallis perioodis“, mõned määruse nr 14 kehtivuse perioodis. Mõned menetlused seotud arhitektuuripärandiga.

3

2021 fookuses peamiselt uuemad objektid, samuti arhitektuuripärand. Kaalume fookuse seadmist ka valimisjaoskondade ligipääsetavusele koostöös Õiguskantsleri Kantselei ja Riigi Valimisteenistusega.

Objektide valik

Valiku tegemisel kehtivad põhimõtted:

- piisavalt suur avalik huvi,
- piisavalt palju teenuse tarbijaid (mõju ulatus),
- teenuse iseloom eeldab head ligipääsetavust.

Näiteks koolid, lasteaiad, ülikoolide õppehooned, esmatasandi tervishoid, hooldekodud, vallamajad, riigiasutused, muuseumid, kaubanduskeskused, ...).

Objektide valiku aluseks on EHR-i andmed, avalikult kättesaadav info, ekspertide soovitusel.

NB! Fookuse seadmine uuematele objektidele tagab omanikule / arhitektile / ehitajale kiire tagasiside ja efektiivse reageerimise. Mitmed puudused on võimalik kõrvaldada garantiiaja jooksul. Saadud tagasisidet ja kogemust on võimalik koheselt rakendada uute objektide tellimisel / projekteerimisel / ehitamisel.

Mida kohapeal teeme

Vaatame läbi üldjuhul kõik määruse nõuded hoonete ligipääsetavusele – kontrollime 80...120 punkti täitmist, täidame paikvaatluse lehe. Abiks fotoaparaat, kaldemõõtja, mõõdulint.

Vaatluse juures viibib hoone omaniku, kasutaja või haldusettevõtte esindaja.

Vaatluse käigus anname tagasisidet (nõustav järelevalve), miks üks või teine nõue on vajalik (näiteks trepiastmete markeerimine või invatualeti ukse täiendav käepide). Sisuliselt toimub kohapealne koolitus ja otsime koos sobivaid lahendusi puuduste likvideerimiseks.

Hinnangu tekkimine

Iga punkti puhul märgime valikvastusena, kas (1) vastab nõuetele, (2) ei vasta, (3) vastab osaliselt või (4) ei rakendu. Kõrvalekallete puhul täpsustatakse, milles kõrvalekalle seisneb, kas kõrvalekalle on põhjendatud.

Hinnangu andmisel on oluline, kas ja millises ulatuses on hoone ligipääsetav, kas puudus on seotud ohuga inimese elule ja tervisele (näiteks puuduvad trepipiirded, käsipuud vms) või on puudus seotud teatud ebamugavusega (näiteks valele kõrgusele paigaldatud nagid või peegel).

Paikvaatlusprotokoll saadetakse hoone omanikule või haldajale, kes saab asjaolusid selgitada ja teha omapoolseid ettepanekuid puuduste likvideerimise tegevuskava ja ajagraafiku osas. Üldjuhul saavutatakse kokkulepe mõistlikus tööde teostamise tegevuskavas.

Hinnangu tekkimisel on aluseks praktiline kogemus, piisav eeltöö (sh ehitusprojektide ja teostusjoonistega tutvumine), selgituste ärakuulamine, suhtumise tunnetamine jms.

Ametnikul on teatud kaalutusõigus puuduse hindamisel ja erilahenduste aktsepteerimisel.

Menetluse edasisest käigust

Paikvaatluse tulemuste põhjal valmib paikvaatlusprotokoll.

Vastavalt Haldusmenetluse seaduse § 40 lg 1 ja lg 2 annab haldusorgan menetlusosalisele võimaluse oma arvamuse ja vastuväidete esitamiseks.

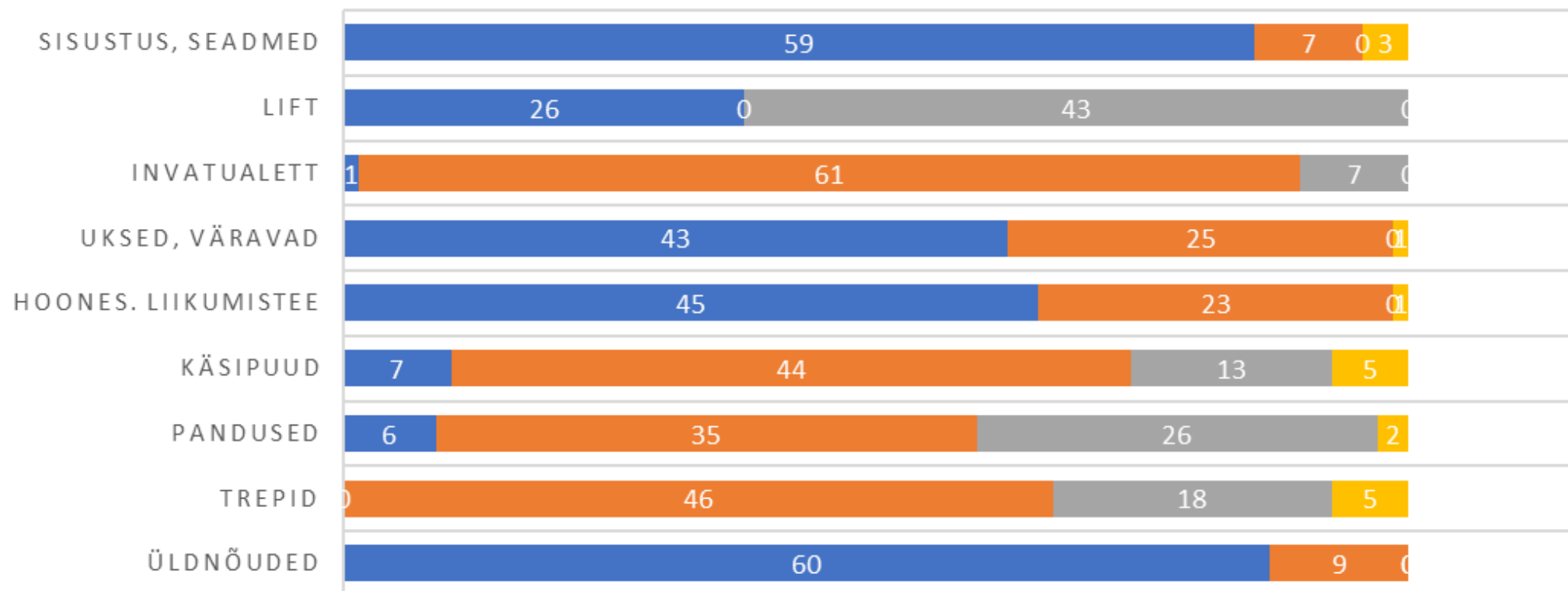
Järelevalvemenetluse algatamise ja paikvaatlusprotokolli esitamisega ei tee TTJA ettekirjutust. Sunni rakendamine ei ole seega vältimatu.

Kui järelevalveametniku ja hoone omaniku või haldaja vahel saavutatakse kokkulepe mõistliku aja jooksul puuduste likvideerimiseks, siis lõpetatakse järelevalve menetlus peale vajalike tööde elluviimist (aruande esitamist).

TTJA-l on korrakaitseseaduse § 28 lõike 1 kohaselt õigus ettekirjutuse tegemiseks või haldussunnivahendite kohaldamiseks.

Korrakaitseseaduse § 28 lg 2 ja ehitusseadustiku § 133 kohaselt on ettekirjutuse määratud tähtajaks täitmata jätmise eest ette nähtud sunniraha igakordse kohaldamise ülemmäär füüsilisele isikule 6400 ja juriidilisele isikule 64 000 eurot.

LIGIPÄÄSETAVUSE PAIKVAATLUSE TULEMUSED 2019 (N=69)

	üldnõuded	trepid	pandused	käsipuud	hoones. liikumistee	uksed, väravad	invatualett	lift	sisustus, seadmed
■ vastab	60	0	6	7	45	43	1	26	59
■ ei vasta	9	46	35	44	23	25	61	0	7
■ ei esine	0	18	26	13	0	0	7	43	0
■ ei kontrollitud	0	5	2	5	1	1	0	0	3

Probleemide ennetamine

- Detailplaneeringud, arengukavad (teemaplaneeringud, teemaarengukavad)
 - Läbimõeldud projekteerimistingimused (KOV)
 - Tellija poolt koostatud lähteülesanne (tark tellija)
 - Arhitekt / projekteerija
 - Ehitaja
 - Omanikujärelevalve
 - Kohalik omavalitsus (ehitus- ja kasutusloa menetlemine, järelevalve)
 - Kooskõlastusi andvad ametiasutused
- ... eeldusel, et ollakse kursis kehtivate õigusaktidega 😊

Probleemide ennetamine

- Kõik kõrvalekalded / alternatiivsed lahendused selgitada lahti projekti seletuskirjas või joonistel, et omanikul oleks millelegi tugineda ka 5 või 25 aasta pärast.
- Küsida nõu kohalikust omavalitsusest.
- Küsida nõu erivajadustega inimeste organisatsioonidelt.
- Küsida nõu Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametist (sh enesekontrolli leht ja juhendid)
- Otsingumootor suudab väga palju aidata! Saadaval on erinevaid juhendeid, soovitusi ja standardeid.

IV. Praktilised juhised. Näited probleemidest

Tööriistad

Enesekontrolli lehed:

- ✓ Määrus nr 14 <https://ttja.ee/media/31/download>
- ✓ Määrus nr 28 <https://ttja.ee/media/32/download>

Abiks on erinevad juhendmaterjalid ja koostöövõrgustikud.

Enesekontrolli leht (hoonete ligipääsetavus)

Allolev tabel sisaldab nõuete loetelu hoonete ligipääsetavusele vastavalt Ehitusseadustiku § 11 lg 4 alusel ettevõtlus- ja infotehnoloogia ministri poolt 29.05.2018 vastu võetud määrusele nr 28 „Puudega inimeste erivajadustest tulenevad nõuded ehitisele“. Nõuded kehtivad ehitisele või selle osale, kus osutatakse avalikkusele suunatud teenust või mis planeeringu või projekteerimistingimuste kohaselt peab vastama puudega inimeste erivajadustest tulenevatele nõuetele ning millele on ehitusluba väljastatud alates 03.06.2018. Lihtsama jälgitavuse huvides on lähtutud nõuete järjestamisel määruse struktuurist. Nõudeid teedele, parklatele jt. rajatistele allolev tabel ei kajasta.

I. Lift (§13)		
☐ Olemas	☐ Puudub	☐ Ei ole vajalik
1. Lift peab olema ligipääsetav puudega inimesele. Nõue on täidetud, kui lift vastab standardi EVS-EN 81-70 või samaväärsetele nõuetele.		
☐ Vastab	☐ Ei vasta	
2. Liftis peavad olema nähtavad teeninduskeskuse kontaktandmed.		
☐ Vastab	☐ Ei vasta	
3. Lift peab olema varustatud häälteavitusega ja kuulmispuudega inimese erivajadust arvestava helivõimendussüsteemiga ning tähistatud vastava piktogrammiga.		
☐ Vastab	☐ Ei vasta	

Kõiki kaasava elukeskkonna kavandamine ja loomine

Koostajad: Eesti Arhitektide Liit, Eesti
Disainikeskus, Eesti Kunstiakadeemia

Tellija: Astangu Kutserehabilitatsiooni
Keskus

351 lehekülge

[https://www.tallinn.ee/upload/Koiki_k
aasava_elukeskkonna_kavandamine_==
loomine.pdf](https://www.tallinn.ee/upload/Koiki_k
aasava_elukeskkonna_kavandamine_==
loomine.pdf)

Kõiki kaasava elukeskkonna kavandamine & loomine

Projekteerimisjuhend

Nägemispuudega inimestele ligipääsetav keskkond

[Projekteerimisjuhend pdf-failina](#)

[Projekteerimisjuhend doc-failina](#)

Projekteerimisjuhend on saadaval punktikirjas ja heliraamatuna. Mõlemaid on võimalik ettetellimisel laenutada Eesti Pimedate Liidu kontorist (Raua 1, Tallinn).

Tellimiseks saatke e-kiri projektijuht@pimedateliit.ee või helistage +3725511619.

[Projekteerimisjuhend](#)

[Joonised](#)

EHITATUD KESKKONNA LIGIPÄÄSETAVUS NÄGEMISPUUDEGA INIMESTELE PROJEKTEERIMISJUHEND

EESMÄRK

Juhendi eesmärk on täiendada ehitusseadustiku nõudeid, andes suunised, kuidas kavandada ehitatud keskkond nägemispuudega inimeste jaoks ligipääsetavaks.

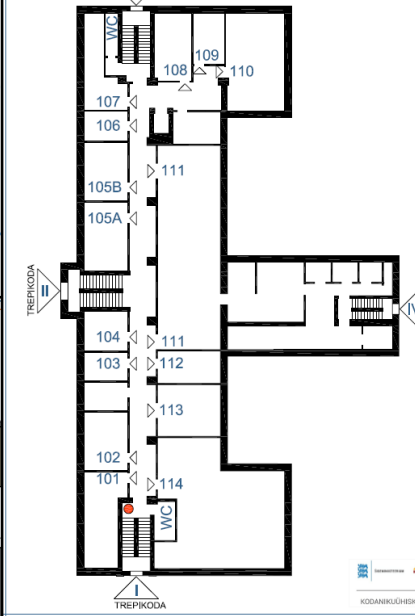
KOOSTAJA
EESTI PIMEDATE LIIT
Raua 1
Tallinn 10124
e-post: juhttee@pimedateliit.ee
telefon: +372 644 4603

KODANIKUÜHISKONNA TOETUS

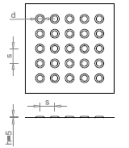
August 2016

näide taktilisest korruse plaanist

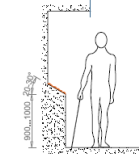

Hoiatava taktilise tähise moodud	
Koonuse pealmise osa diameeter (d)	Koonuste keskpunktide vaheline kaugus (s)
12 mm	42-61 mm
15 mm	45-63 mm
18 mm	48-65 mm
20 mm	50-68 mm
25 mm	55-70 mm

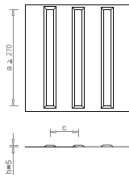
holatav taktiline tähts

taktilise plaani palgutus

suunav taktiline tähts

Suunava taktilise tähise moodud	
Pikriba pealmise osa laius (b)	Pikriba keskpunktide vaheline kaugus (c)
17 mm	57-78 mm
20 mm	60-80 mm
25 mm	65-83 mm
30 mm	70-85 mm

MÄRKUSED:
1. Taktiliste tähiste aluseks on standard ISO 23599 Assistive products for blind and vision-impaired persons - Tactile walking surface indicators

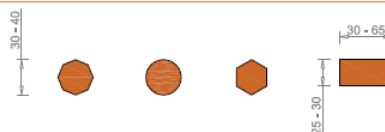
Projekt: Ehitatud keskkonna ligipääsetavus nägemispuudega inimestele
Koostaja: Eesti Pimedate Liit | juhttee@pimedateliit.ee | +372 644 4603
Taktiline kommunikatsioon
Ajaline: EPL-03
Vandus: August 2016

Beeton
Käslpuu/pilre
Kälgutee (2. katend)
Pinnas

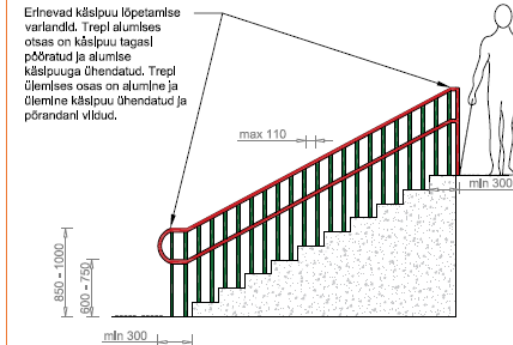
- Pilrdega tuleb kalista kohad, kus kõrguste erinevus on üle 600 mm ja kalle väiksem kui 1:3.
- Pilrde alumine serv peab olema maapinnast maksimaalselt 300 mm kõrgusel, kui pilre pole kälguteest eraldatud vähemalt 60 mm kõrguse äärekiviga.
- Pilrde paldamisel kälguteega samasse tasapinda tuleb pilrde ja kälgutee vahele ette näha vähemalt 250 mm laiune kälguteest erineva pinnakattega ala.
- Pilrde kõrgus ei tohi olla alla 900 mm.

Kul käslpuud kasutatakse juhtteena, siis kinnitatakse sellele releeefse kirjaga viitad, mis annavad infot kälguteede suuna, liikleja asukohta, evakuaatsoonil suuna ja sihtmärgini jäänud vahemaa kohta.

Käslpuu peab olema ümara või ristkülikukujulise profiiliga. Ümarprofiili läbimõõt on 30 - 40 mm ja ristkülikukujulise profiili paksus on 25 - 30 mm ning soovitatav ümbermõõt on 120 - 180 mm.

Erinevad käslpuu lõpetamise variandid. Trepi alumises osas on käslpuu tagasi pööratud ja alumise käslpuuga ühendatud. Trepi ülemises osas on alumine käslpuu ühendatud ja pööratud viitad.

- Käslpuu peab kogu trepi, kaldtee ja juhttee ulatuses olema katkematu. Erandiks on ukseavade ja ristuvate teede kohad.
- Käslpuu peab olema kaldtee, trepi või kälgutee pinnast 850 - 1000 mm kõrgusel. Kui käslpuud on võimalik dubleerida, peaks seda tegema kõrgusel 600 - 750 mm.
- Käslpuu peab algama minimaalselt 300 mm enne esimest treplastit või kaldteed ning lõppema minimaalselt 300 mm pärast viimast treplastit või kaldteed.
- Käslpuu otsad peavad olema pööratud vastu seinale või painutatud allapoole ja kinnitatud kas pööranda külge või ühendatud madalamal asuva käslpuuga.
- Käslpuu kaugus seinast või kinnisest pilrdest peab olema vähemalt 45 mm ning treplivõre/barjääril palkade maksimaalne vahelkaugus võib olla 110 mm.

MÄRKUSED:

- Joonisel on kasutatud elemente veebilehelt: <http://www.blblocad.com/library/>.
- Käslpuu viitade pildid on pärit veebilehelt: <http://img.architectspix.com/images/asset/11955-6033345.jpg> ja https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/4/49/Braille_tactile_signage_-_a_handrail_in_the_park_in_Hong_Kong.JPG

KODANIKUÜHISKONNA TOETUSEKS

Projekt: Ehitatud keskkonna ligipääsetavus nägemispuudega inimestele
Koostaja: Eesti Pimedate Liit | juhttee@pimedateliit.ee | +372 644 4603

Juurde laad: Käslpuud ja pilrde
Juurde vs: EPL-16
Vandus: August 2016

Juurdepääsud

- ✓ Hoone välisukse ni puudub nõuetekohane juurdepääs
- ✓ Sageli on hoonesse sissepääs kinnistu piiril, mis eeldab koostööd hoone omaniku ja KOV vahel
- ✓ Täringukivid, ebaühtlase kõrgusega munakivid, kruus, kaevuluugid, teeaugud, pehme pinnas, järsud kalded, ootamatud trepid on suurimaks takistuseks ratastoolile, lapsevankrile, kergliikurile jne.

Kaldteed

- ✓ Puudub ääris ja käsipuud
- ✓ Lubatust suurem pikikalle (pildil oleva panduse pikikalle 9,65%)
- ✓ Puudub markeering
- ✓ Ukse ees puudub nõutav manööverdamisruum 1,5 x 1,5 m

Kaldteed

Puudub igasugune ohutus - tegemist on hädalahendusega, mis ei täida ligipääsetavuse nõudeid:

- ✓ kaldtee ei ole kinnitatud,
- ✓ pikikalle on lubatust oluliselt suurem,
- ✓ puuduvad äärised ja käsipuud,
- ✓ ratastoolikasutaja ligipääs teenusele sõltub ühest-kahest abilisest, ...

Kaldteed

- ✓ Kaldteele ei pääse ratastooliga
- ✓ Puudub markeering
- ✓ Võimalik on ratastoolil või abivahendil libiseda üle serva
- ✓ Puuduvad nõuetekohased käsipuud

Kaldteed

- ✓ Kaldteele pääsuks on vaja ületada „asfaldiplärakas“
- ✓ Puudub markeering
- ✓ Puuduvad nõuetekohased käsipuud

Kaldteed

- ✓ Pikikalle üle 5 %
- ✓ Käsipuud ühel pool
- ✓ Markeeringud puuduvad
- ✓ Kaldtee pikkus on ratastooliga läbimiseks liiga väsitav!

Kas lifti projekteerimine ei oleks olnud lihtsam?

Trepid ja käsipuud

- ✓ Puudub markeering
- ✓ Puuduvad trepipõsed
- ✓ Käsipuude otsad ei ole nõuetekohaselt vormistatud

Trepid ja käsipuud

- ✓ Puudub markeering
- ✓ Puuduvad trepipõsed
- ✓ Käsipuude otsad ei ole nõuetekohaselt vormistatud
- ✓ Trepiastmed on lahtised (puudub varvaslaud)

Trepid ja käsipuud

- ✓ Astmed on lahtised
- ✓ Klaaspind on markeerimata
- ✓ Käsipuu on ainult ühel pool
- ✓ Käsipuude otsad ei ole nõuetekohased

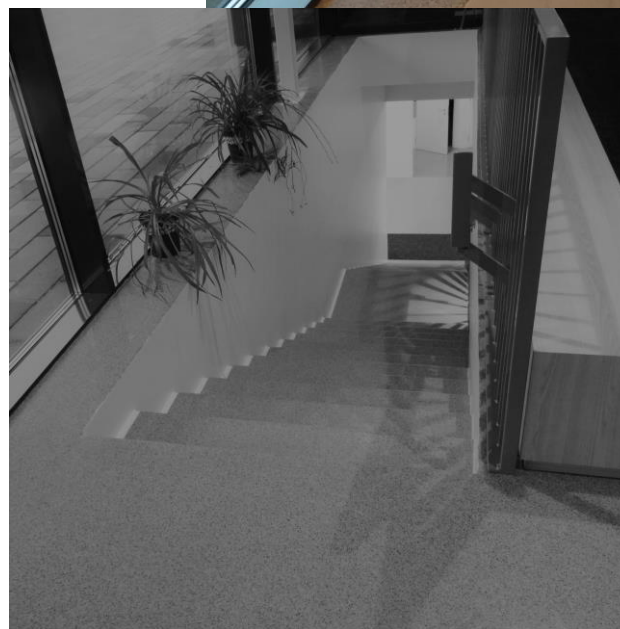
Istumistrepid

- ✓ Puudulik markeering (vaeg)nägija jaoks
- ✓ Käsipuu ei ole seinapinnast värvitoonilt eristatav
- ✓ Käsipuu ühel pool treppi (head lahendust ei ole)
- ✓ Käsipuu vormistus nõuetele mittevastav

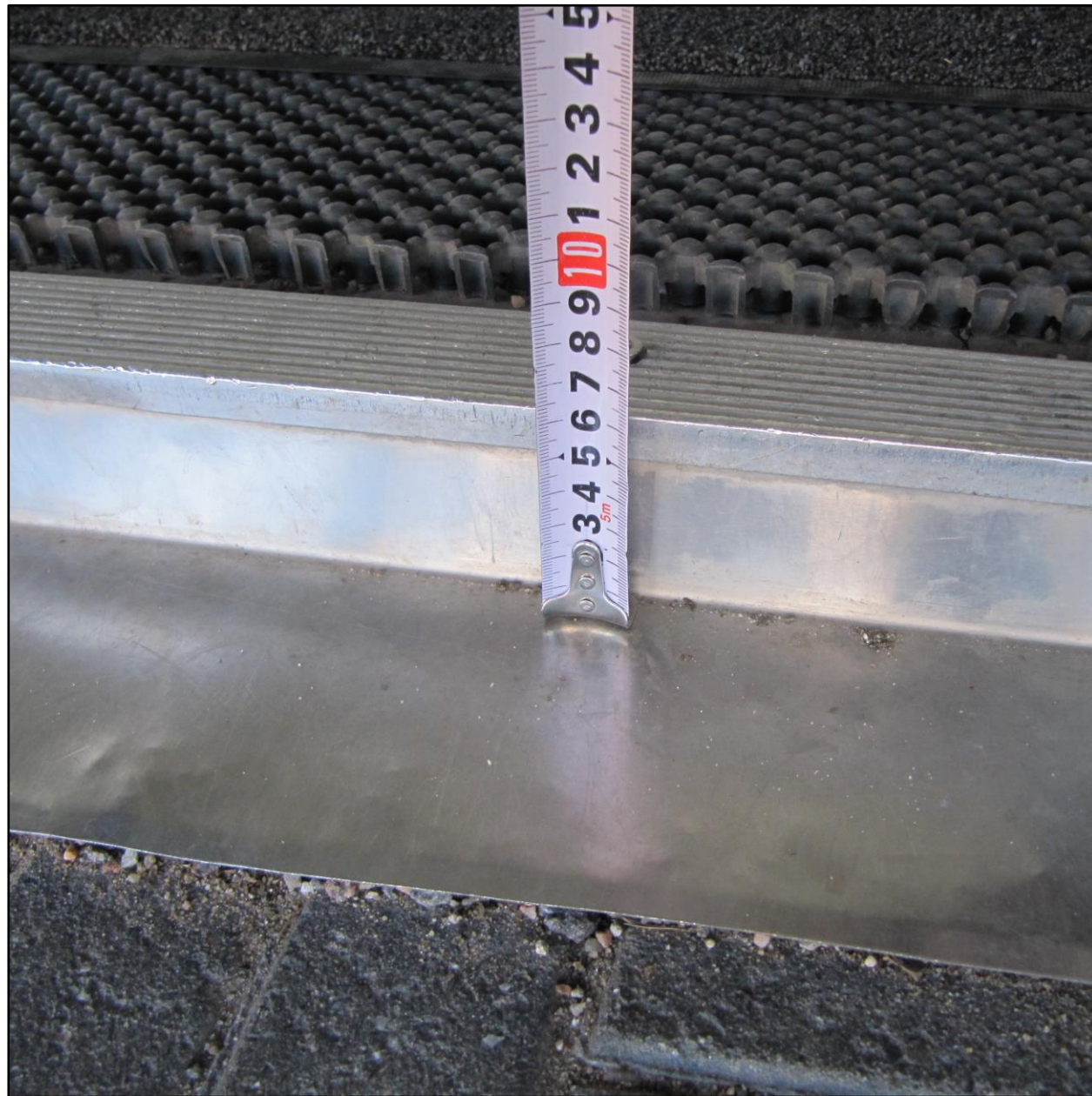
Trepid

- ✓ Käsipuu ühel pool
- ✓ Käsipuu otsad ei ulatu üle trepitõusu
- ✓ Trepp ei erine värvitoonilt muust tasapinnast; markeering puudub

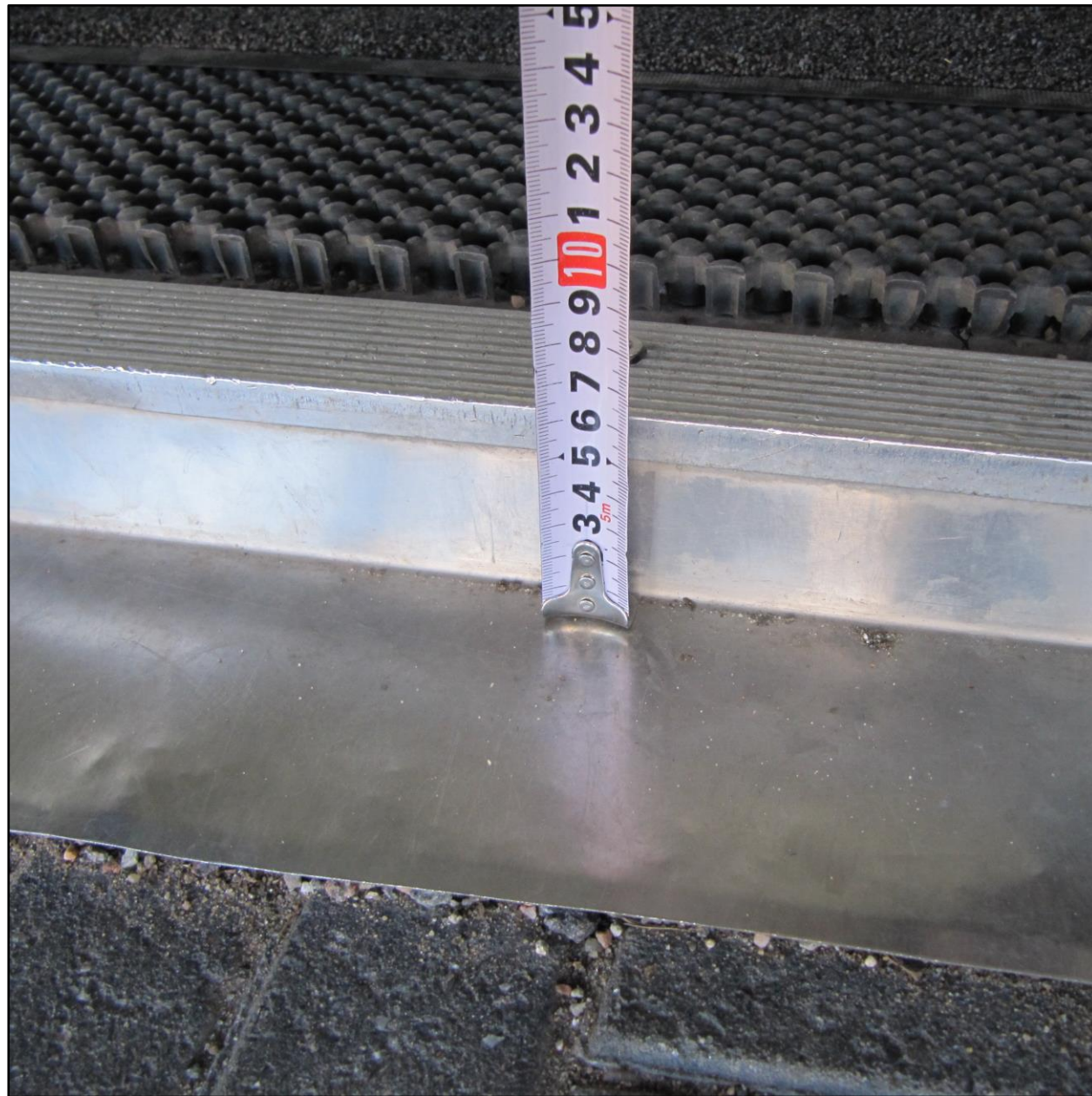
Liikumisteed

- ✓ Ustel on liiga kõrged lävepakud (üle 20 mm)

Liikumisteed

- ✓ Ustel on liiga kõrged lävepakud (sageli üle 20 mm)

Invatualett

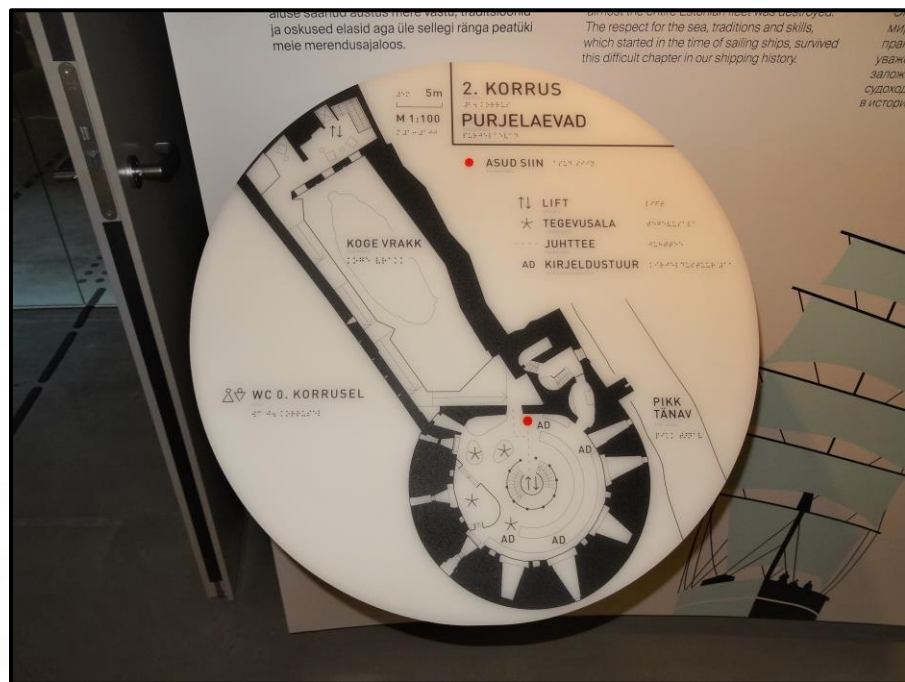
- ✓ Lubatust väiksemad mõõdud
- ✓ Poti käetoed puuduvad või nende kõrgus ja vahe ei vasta nõuetele
- ✓ Peegli, kätekuivati, seebidosaatori, kraanikausi vale kõrgus
- ✓ Puudub ukse lisakäepide
- ✓ Puudub häirekutsungi võimalus
- ✓ Puuduvad nagid
- ✓ Puudub käsidušš

V. Head eeskujud

Praktilised näited parema ligipääsetavuse ja funktsionaalsuse saavutamisel

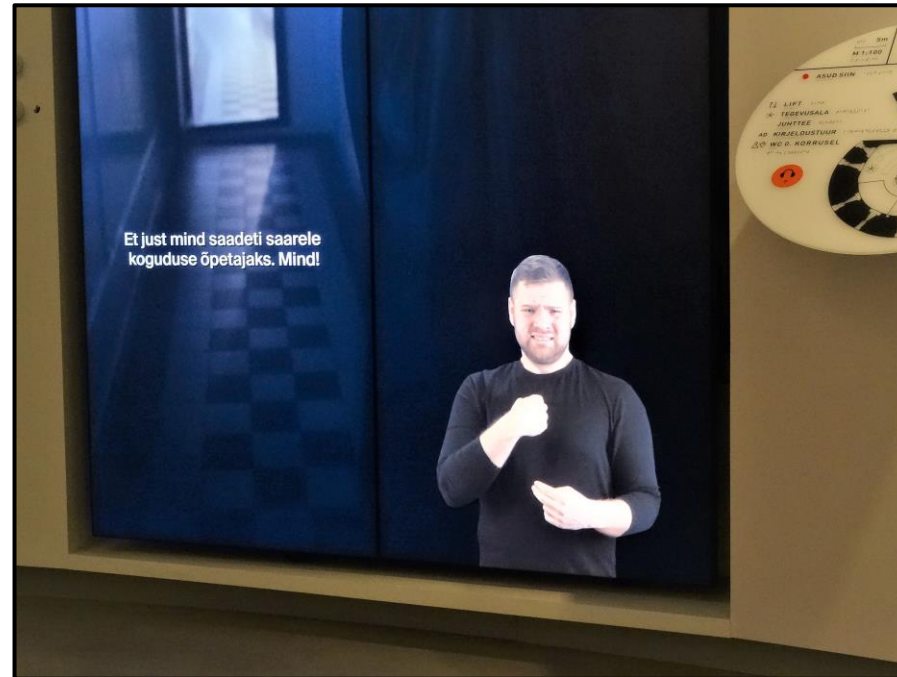
Kombatavad ruumiplaanid ja tekstid

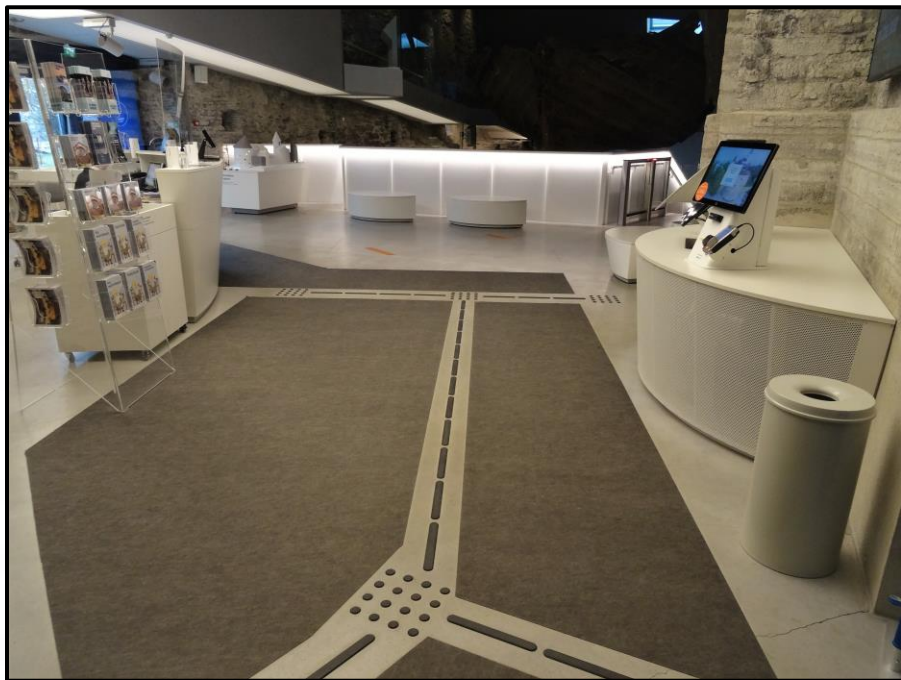
Lifti juhtnupud, kõrgus ja funktsionaalsus arvestavad erivajadustega

Ekspositsiooni ligipääsetavus

Juhtteed hoones viivad olulisemate sõlmpunktideni

Trepipõsed – üks alternatiivne lahendus

Invatualeti sisustus

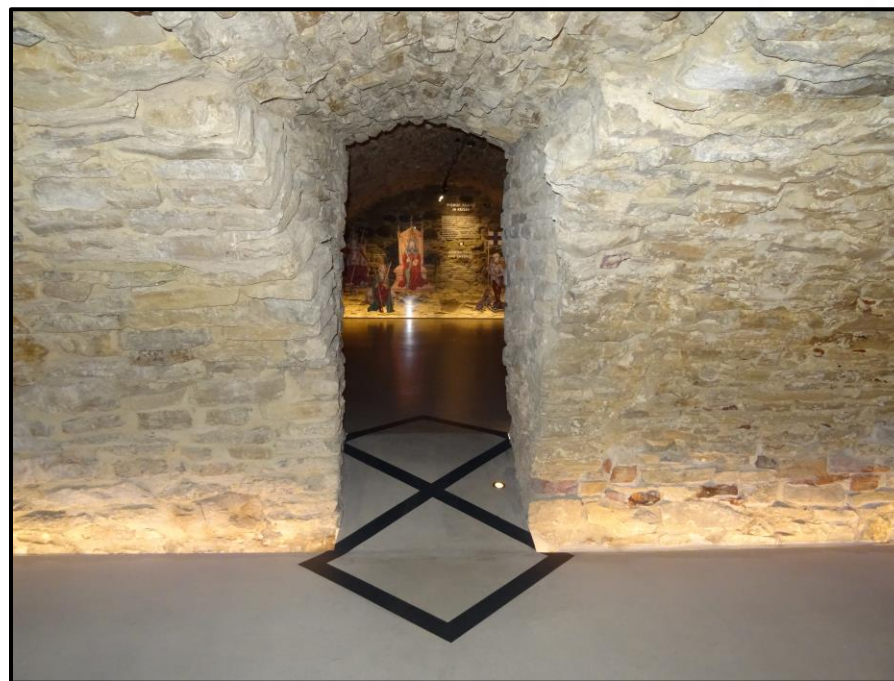
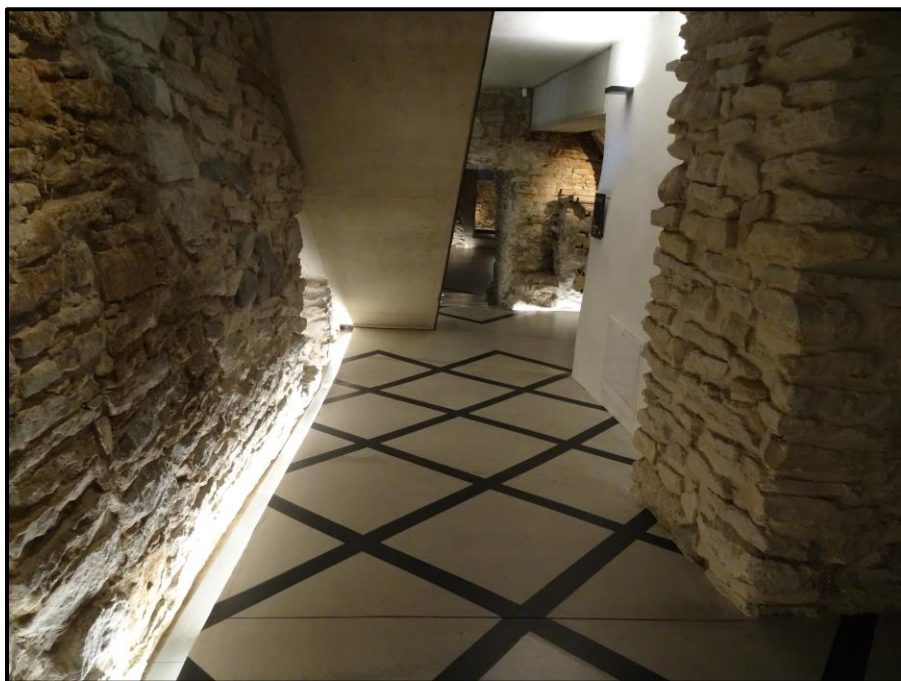
Pesemisruumid

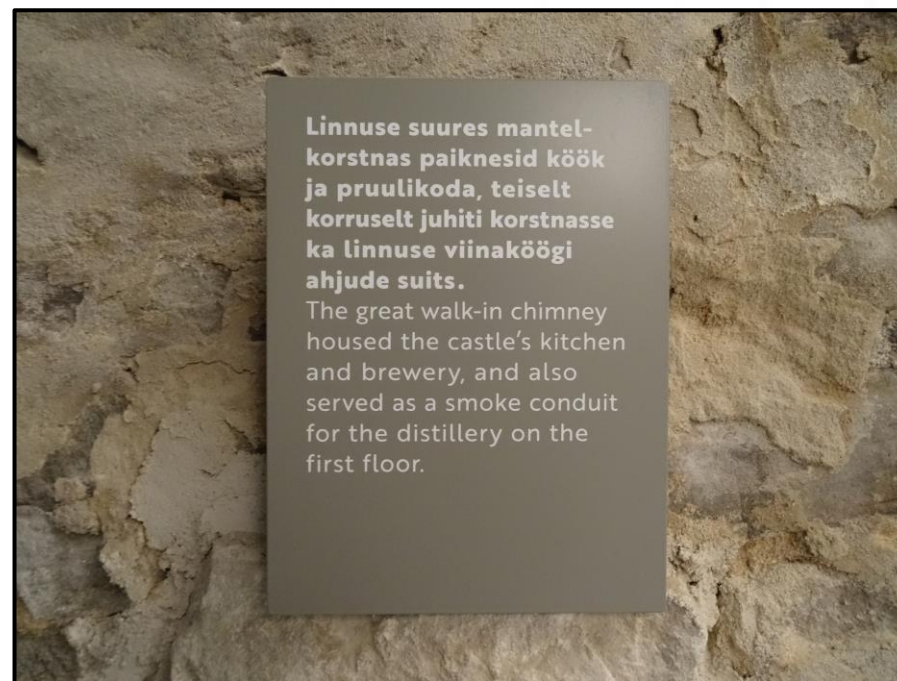
Sissepääsu tagamine maapinna tasandilt; hoone kontrastsed tähistused

Kaldteede markeerimise alternatiivsed võimalused

Lifti paigutamine mantelkorstnasse

Uue ligipääsu ja liftišahti rajamine hoone välisilmet rikkumata

Katustatud sisehoov kahe hoone vahel lisab funktsionaalsust ja tagab ligipääsu

Suur tänu kuulamast!

Kaido-Allan Lainurm

Ehitus- ja raudteeosakonna peaspetsialist (hoonete ligipääsetavus)

667 2062 | kaido-allan.lainurm@ttja.ee | www.ttja.ee

Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet

Endla 10a, 10142 Tallinn